

tekst **Nathalie de Graaf**

En jankend weer terug

Een nieuw leven beginnen in het buitenland klinkt idyllisch, maar kan ook zomaar betekenen dat je op het schoolplein wordt uitgekafferd door de juf omdat je kinderen geen goed Frans spreken.

Het is niet zozeer de droom die tegenvalt, maar de verwachtingen die je in de weg zitten

‘Het leek zo’n geweldige idee,’ zegt Yolande. ‘Mijn moeder was naar Frankrijk verhuisd en riep: kom hierheen! Ik was begin dertig en had net een aantal jaren met mijn ex-man en kinderen in het buitenland gewoond. Mijn man werkte voor de Nederlandse ambassade en binnen zeven jaar waren we van Polen, naar Bolivia en daarna naar Egypte verhuisd. Toen onze relatie strandde en ik weer terug in Nederland kwam, dacht ik: wat doe ik hier? Ik was het helemaal niet gewend om met mijn kinderen in ons koude kikkerlandje te wonen en kon niet aarden. Dus toen mijn moeder zei dat ik ook naar Frankrijk kon emigreren, zegde ik mijn huurhuis op en vertrok ik.’

Maar wat in theorie een goed idee leek, bleek in de praktijk enorm tegen te vallen. ‘Ik ging naar Frankrijk om dicht bij mijn moeder te zijn – ik vond het fijn dat de kinderen hun oma om zich heen hadden – maar ook met het idee: ik vind daar vast makkelijk een baan en heb mijn leven vast snel opgebouwd. Ik was het immers gewend om in het buitenland te wonen. Daarbij ben ik docent Frans en Engels. Appeltje-eitje, dus. Dat bleek niet het geval. Ik heb tientallen sollicitaties de deur uitgedaan, maar kreeg nul respons. Vraag me niet waarom. Daarbij woonden we in een klein dorp met een nog kleiner schooltje. Groep 1 tot en met 8 waren welgeteld twee klassen. In juli, vlak voor het nieuwe schooljaar, verhuisden we naar Frankrijk en een maand nadat de lessen waren begonnen werd ik op het schoolplein uitgekafferd door de juf. Ten overstaan van alle ouders verweet ze me dat mijn kinderen geen goed Frans spraken. En dat was mijn schuld.’

Yolande hield het nog een paar maanden vol. ‘Maar in december zat ik er doorheen. Mijn nieuwe vriend, die ook meeverhuisd was, had tot overmaat van ramp flinke ruzie met mijn moeder gekregen. In april was ik echt helemaal klaar met Frankrijk. Toen ik naar de oude basisschool van mijn kinderen in Breda belde en er enthousiast gezegd werd: ‘Natúúrlijk kunnen ze terugkomen,’ heb ik mijn spullen gepakt en ben ik vertrokken naar Nederland. Voorgoed.’

Psycholoog en relatietherapeut Blanca van den Brand, zelf geëmigreerd naar Italië, snapt wel wat de aantrekkingskracht van

het buitenland is. ‘Door te emigreren laat je heel veel sociale verplichtingen thuis. Vaak is het een nieuwe start qua werk, maar ook in je relatie of in het gezin. Je bent meer op elkaar aangewezen, waardoor een andere dynamiek ontstaat. Het is niet zozeer bevrijdend om iets nieuws te beginnen, maar meer om iets ouds af te sluiten. Dat geeft ruimte en energie.’

Volgens psycholoog Saskia Zimmermann, die Nederlanders begeleidt bij hun emigratie, wordt de impact van het achterlaten van je vertrouwde omgeving echter vaak onderschat. ‘Leven in een ander land vraagt enorm veel van je. Niet alleen het eerste jaar, maar jaren- en jarenlang. Een andere cultuur, een andere taal, andere grapjes, andere vriendschappen: het kan heel ontwortelend zijn. We zijn ons er niet van bewust hoe belangrijk het is onderdeel uit te maken van een sociale omgeving. Het is zo vanzelfsprekend dat we pas als het wegvalt, of als het helemaal anders is, begrijpen hoe verweven we zijn met de anderen om ons heen. Dat is meteen ook een van de struikelblokken: het diepe gemis van vrienden en familie. Het is nu eenmaal makkelijker om je in te leven in hoe het is om in een prachtig huis in de Toscaanse heuvels te wonen dan je voor te stellen hoe het voelt om niet meer dagelijks bij je familie te zijn.’

Onrust

Daar kan Patty over meepraten. Zij en haar vriend verhuisden in 2014 naar New York, omdat hij een uitnodiging kreeg om mee te doen aan een exclusief mentorprogramma voor zijn nieuwe bedrijf. Een unieke kans, die ze niet konden laten schieten. Patty: ‘We zijn er zelfs voor getrouwd, gewoon in onze spijkerbroeken. In verband met het werkvisum.’ Aanvankelijk vond ze het er waanzinnig. ‘We woonden op de 43ste verdieping in een penthouse in Brooklyn, honderd meter van de Manhattan Bridge. Dat alleen al was geweldig. In het gebouw hadden we onze eigen *doorman* die bestellingen aannam en belde als er bezoek voor ons aan de balie stond. Er was zelfs een gym waar we gratis gebruik van konden maken. Ik genoot van de geur van de restaurants overal en van het feit dat er zo veel te doen was in zo’n klein gebied. Er was bijvoorbeeld een workshop om een

choreografie van Beyoncé te leren. Gewoon, omdat het kon.’ Toch begon Patty Nederland te missen en dat had ze totaal niet zien aankomen. ‘Ik had altijd neergekeken op Nederland, zeker op Limburg, waar ik als kind woonde. Ik vond iedereen zo klein denken. Ik moest en zou de wereld zien. Het bleek echter heel moeilijk te zijn om échte vrienden te maken. Ik gebruikte Skype en Facetime voor contact met vriendinnen in Nederland, maar door het tijdsverschil van zes uur was dat contact beperkt. Ik kon ook niet even koffiedrinken met ze. Daarnaast miste ik mijn familie, terwijl ik daarvoor nooit een hechte band met ze had gehad. Na een jaar en drie maanden hakte Patty de knoop door. ‘Ik zat aan mijn bureau dat uitkeek over heel Brooklyn en dacht: ik verveel me. Dit is het niet. Ik had alles uit mijn leven verwijderd wat ik er niet in wilde, maar ik was vergeten om toe te voegen wat ik wél wilde. Ik besepte ook dat ik niet meer happy was in mijn relatie. Ik voelde onrust. Ik heb eerst nog met mijn man overlegd of het misschien een goed idee was dat ik af en toe naar Nederland zou gaan, *the best of both worlds* dus, maar op het moment dat ik aankwam op Schiphol besepte ik: nee, mijn relatie klopt niet meer en New York ook niet.’

Hou je hoofd erbij

Volgens Van den Brand is het vaak niet zozeer de droom die tegenvalt, maar zijn het de verwachtingen die je in de weg zitten. ‘Je verwacht dat je in no time een andere taal leert en een sociaal leven opbouwt. Maar dat kost tijd. Of je gaat ervan uit dat je snel geld zult verdienen door bijvoorbeeld een bed and breakfast te beginnen, maar de kosten gaan voor de baten uit. Dat is een van de valkuilen: te hooggespannen en onrealistische verwachtingen koesteren.’

Zimmermann vult aan: ‘We emigreren niet meer om er rijk van te worden, zoals vroeger, maar een inkomen blijft natuurlijk wel belangrijk. Want als het financieel te onzeker wordt, blijkt dat vaak een reden om terug te keren, met name in de eerste jaren van de emigratie. Het is goed om je te bedenken dat het tijd kost om geld te verdienen in je nieuwe land. Zeker wie een eigen bedrijf begint of werk zoekt buiten zijn eigen vakgebied

moet soms de eerste jaren op een houtje bijten. Op zich niet erg, maar het kan er wel toe leiden dat je meer bezig bent met je hoofd boven water houden dan met genieten van je emigratie.’

Daarom kun je volgens Zimmermann het beste de tijd nemen om alle mogelijke scenario’s goed te onderzoeken voordat je eventueel naar Nederland terugverhuist. ‘Neem geen overhaaste beslissingen. Het vraagt veel tijd, geduld en energie om een nieuw leven op te bouwen. Soms lijkt het of je daarbij – tijdelijk – in een vacuüm terechtkomt. Luister naar je hart, maar hou wel je hoofd erbij. Dat voorkomt dat de maat in één keer vol is en je impulsief een besluit neemt waar je later spijt van krijgt. Het verlangen naar Nederland, de Hemaworst, je vriendinnen: het blijft altijd. Erken het en weet dat terugkeren niet per se de oplossing is. Je leert ermee omgaan.’

Patty vindt het echter heerlijk om weer terug te zijn in Nederland. ‘Ik kocht voor het eerst in mijn leven een nieuwe fiets, stapte erop en had me nog nooit zó vrij gevoeld. Ik genoot van de simpelste dingen: frietjes en kroketten eten, hagelslag. Opeens waardeerde ik Nederland veel meer. Hoe mooi het is, hoe goed het openbaar vervoer geregeld is, hoe goed ons zorgstelsel in elkaar zit. En hoeveel geluk ik heb dat ik hier geboren ben.’ Het was een leerzame ervaring, die Patty niet had willen missen. ‘Voor mijn emigratie was ik een onrustig persoon, ik wilde altijd meer doen en zien. Nu hoef ik niet meer zo nodig op avontuur of naar het buitenland. Ik wilde me bij terugkomst juist settelen. Inmiddels heb ik een nieuwe relatie, een zoontje van zeven maanden en een goedlopend bedrijf. Die dag achter mijn bureautje nam ik de beste beslissing ooit.’

Volgens Van den Brand hoef je ook niet per se naar het buitenland om je vrijer en gelukkiger te voelen. ‘Je krijgt ook ruimte en energie in je leven als je bijvoorbeeld je baan opzegt en voor jezelf gaat beginnen. Kleine veranderingen kunnen al veel teweegbrengen.’ Yolande is in elk geval blij dat ze het op z’n minst geprobeerd heeft. ‘Anders had ik steeds gedacht: hād ik maar. Ik weet door al mijn avonturen dat het buitenland niet zaligmakend is. Pas nu voel ik me écht vrij.’ •